

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0822U100238

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 17-01-2022

Статус: Захищена

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Роскошна Нателла Годердзіївна

2. Roskoshna Natella H.

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 081

Назва наукової спеціальності: Право. Право

Галузь / галузі знань:

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Не застосовується

Дата захисту: 29-12-2021

Спеціальність за освітою: Правознавство

Місце роботи здобувача:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): ДФ 64.051.061

Повне найменування юридичної особи: Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Код за ЄДРПОУ: 02071205

Місцезнаходження: майдан Свободи, буд. 4, м. Харків, Харківський р-н., Харківська обл., 61022, Україна

Форма власності:

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Код за ЄДРПОУ: 02071205

Місцезнаходження: майдан Свободи, буд. 4, м. Харків, Харківський р-н., Харківська обл., 61022, Україна

Форма власності:

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації:

Коди тематичних рубрик: 10.77.03.03, 10.79.51

Тема дисертації:

1. Медіація в концепції відновного правосуддя
2. Mediation in the concept of restorative justice

Реферат:

1. Дисертацію присвячено дослідженню медіації в концепції відновного правосуддя, яка починає все частіше застосовуватись до вирішення кримінально-правових конфліктів, що обумовлено наявністю високого рівня рецидивізму, низької довіри до правоохоронних органів, а також, перевантаженістю вітчизняних судів. Виявлено, що медіація – це одна з найрозповсюджених форм відновного правосуддя, яка довела свою ефективність застосування при вирішенні кримінально-правових конфліктів у інших державах, почавши свій шлях у 70-х роках минулого століття, продовжуючи і сьогодні розповсюджуватись та розширювати кордони свого застосування, що дає змогу припустити, що впровадження даної процедури альтернативного вирішення спору здатне допомогти подолати окреслені вище проблеми в Україні. У дисертації автор розглядає можливість впровадження медіації у діючий інститут примирення потерпілого з підозрюваним чи обвинуваченим, за допомогою внесення відповідних доповнень у Кримінальний Процесуальний Кодекс України. Для вироблення розуміння сутності і значення медіації для кримінального процесу, проведено історичний огляд появи та розповсюдження посередництва, як способу вирішення кримінально-правових

конфліктів, проаналізовано поняття та елементи медіації, стан українського законодавства для застосування даної процедури, виявлено певні недосконалості чинного законодавства, досліджено роль медіатора та процесуальні можливості сторін медіації. Проаналізовано деякі міжнародні нормативно-правові акти, які стосуються відновного правосуддя, і зокрема, аспектів застосування медіації у кримінальному процесі, та їх вплив на сучасний стан українського законодавства, стосовно можливості використання альтернативних способів вирішення кримінально-правових спорів. Вивчено та проаналізовано ключові елементи медіації, а також існуючі доктринальні підходи до її визначення у кримінальному процесі, що зумовило появу авторського тлумачення поняття «медіація», яке наводиться у дисертації та її висновках. Також, приділяється увага значенню елементів медіації, у контексті її ефективності та відповідності відновному підходу при вирішенні кримінально-правового конфлікту. Автором проаналізовані теоретичні та практичні аспекти застосування медіації як форми відновного правосуддя, досліджено процес виникнення і розвитку медіації, а також, досвід впровадження такої процедури у кримінальний процес інших держав, а саме США, Англії, Італії, Польщі, Німеччини та Бельгії. Також віднайдені спільні риси застосування цієї процедури альтернативного вирішення спорів, та вироблені висновки щодо застосування такого досвіду до українських реалій. У дисертації звертається особлива увага на ролі, як громадських організацій, так і державних органів, у становленні та розвитку медіації у концепції відновного правосуддя, а також поступовості розширення меж при визначенні медіабельності конфліктів. Наведена судова практика застосування угод про примирення, яку досліджено у контексті можливості застосування процедури медіації у подібних випадках. Приділено увагу можливості застосування медіації до злочинів пов'язаних із домашнім насильством, а також, наведено невітшну практику, яка показує можливі наслідки, для потерпілих від такого виду злочинів, у результаті примирення. Акцентовано увагу на тому, що відновне правосуддя може доповнити карну модель тими якостями, які здатні змінити парадигму сприйняття кримінального правопорушення і реакції на нього, поставити інтереси і потреби людей на перший план, з усіма їх переживаннями, інтересами і потребами. У свою чергу, карна модель правосуддя здійснює баланс, завдяки механізму захисту суспільних інтересів, і застосуванням державного примусу, в тому разі, коли відновне правосуддя у формі медіації не дало очікуваних результатів. Виявлено, що медіація у кримінальному процесі виступає не тільки як спосіб вирішення спорів та подолання негативних наслідків конфлікту, а як додатковий доступ до справедливості та правосуддя, завдяки вдалому поєднанню карного і відновного підходу до реагування на кримінальне правопорушення. Автор аргументує необхідність впровадження медіації у кримінальний процес України не тільки для вирішення існуючих у кримінально-процесуальній сфері права проблем, а також, природньою вимогою суспільства, сформованою у результаті розвитку правової свідомості та суспільної відповідальності громадян, через вплив більш розвинених країн, які мають відповідну позитивну практику такого застосування. Вищезазначені теми досліджуються і аналізуються у науковій роботі, приводячи до висновків, які на думку автора, сприятимуть вдалому впровадженню такої форми відновного правосуддя як медіація - в кримінальний процес України. Спираючись на отримані результати дослідження, запропоновано впровадження процесу медіації у кримінальний процес України із тими правками, які були віднайдені і окреслені у процесі аналізу чинного законодавства.

2. The dissertation is devoted to the study of mediation in the concept of restorative justice, which is increasingly used to resolve criminal conflicts, due to the high level of recidivism, low trust in law enforcement agencies, as well as overcrowding in domestic courts. It was found that mediation is one of the most common forms of restorative justice, which has proven its effectiveness in resolving criminal conflicts in other countries, beginning its journey in the 70s of the last century, continuing to spread and expand the scope of its application. suggests that the implementation of this procedure for alternative dispute resolution can help overcome the above problems in Ukraine. In the dissertation the author considers the possibility of introducing mediation in the existing institution of reconciliation of the victim with the suspect or accused, by making appropriate additions to the Criminal Procedure Code of Ukraine. To develop an understanding of the essence and significance of mediation for the criminal process, a historical review of the emergence and spread of mediation as a way to resolve criminal conflicts, analyzed the concepts and elements of mediation, the state of Ukrainian legislation to

apply this procedure, identified some imperfections and procedural possibilities of the parties to mediation. Some international legal acts related to restorative justice, and in particular, aspects of the use of mediation in criminal proceedings, and their impact on the current state of Ukrainian legislation on the possibility of using alternative ways of resolving criminal disputes are analyzed. The key elements of mediation were studied and analyzed, as well as the existing doctrinal approaches to its definition in criminal proceedings, which led to the author's interpretation of the concept of "mediation", which is given in the dissertation and its conclusions. Also, attention is paid to the importance of elements of mediation, in the context of its effectiveness and compliance with the restorative approach in resolving criminal law conflict. The author analyzes the theoretical and practical aspects of the use of mediation as a form of restorative justice, studies the origin and development of mediation, as well as the experience of implementing such a procedure in criminal proceedings in other countries, namely the United States, England, Italy, Poland, Germany and Belgium. The common features of the application of this procedure of alternative dispute resolution were also found, and conclusions were drawn on the application of such experience to the Ukrainian realities. The dissertation pays special attention to the role of both public organizations and government agencies in the formation and development of mediation in the concept of restorative justice, as well as the gradual expansion of boundaries in determining the mediatability of conflicts. The case law of the application of conciliation agreements is given, which was studied in the context of the possibility of applying the mediation procedure in such cases. Attention is paid to the possibility of mediation to crimes related to domestic violence, as well as disappointing practices that show the possible consequences for victims of this type of crime as a result of reconciliation. Emphasis is placed on the fact that restorative justice can complement the criminal model with those qualities that can change the paradigm of perception of crime and response to it, put the interests and needs of people first, with all their experiences, interests and needs. In turn, the punitive model of justice strikes a balance, thanks to the mechanism of protection of public interests, and the use of state coercion, in the event that restorative justice in the form of mediation did not give the expected results. It was found that mediation in criminal proceedings acts not only as a way to resolve disputes and overcome the negative consequences of conflict, but as additional access to justice and fairness, thanks to a successful combination of criminal and restorative approaches to responding to criminal offenses. The author argues the need to introduce mediation in the criminal process of Ukraine not only to address existing problems in the criminal procedure law, but also a natural requirement of society, formed as a result of legal awareness and social responsibility of citizens, through the influence of more developed countries. practice of such application. The above topics are studied and analyzed in scientific work, leading to conclusions that, in the author's opinion, will contribute to the successful implementation of such a form of restorative justice as mediation - in the criminal process of Ukraine. Based on the results of the study, it is proposed to introduce the mediation process in the criminal process of Ukraine with the amendments that were found and outlined in the analysis of current legislation.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки:

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності:

Підсумки дослідження:

Публікації:

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПВ:

Впровадження результатів дисертації:

Зв'язок з науковими темами:

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Слiнько Дмитро Сергiйович
2. Slinko Dmytro S.

Кваліфікація: д. ю. н., 12.00.09

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Скрябiн Олексiй Миколайович
2. Skriabin Oleksii M.

Кваліфікація: д. ю. н., 12.00.09

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Шульга Андрiй Михайлович
2. Shulha Andrii M.

Кваліфікація: д. ю. н., 12.00.08

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Гавриленко Олександр Анатолійович

2. Havrylenko Oleksandr A.

Кваліфікація: д. ю. н., 12.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Рибалко Гліб Сергійович

2. Rybalko Hlib S.

Кваліфікація: к. ю. н., 12.00.10

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

VIII. Заключні відомості

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
голови ради**

Серьогін Віталій Олександрович

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
головуючого на засіданні**

Серьогін Віталій Олександрович

**Відповідальний за підготовку
облікових документів**

Реєстратор

**Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності**

Юрченко Т.А.